

Høringsnotat

Innvandringsavdelingen

Dato: 26. oktober 2021

Saksnr: 21/5745

Høringsfrist: 10. desember 2021

FORSLAG TIL ENDRINGER I UTLENDINGSLOVEN OG UTLENDINGSFORSKRIFTEN – PERMANENT OPPHOLDS- TILLATELSE

1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven, utl.) og forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften, utlf.).

Departementet foreslår å oppheve kravene om at en utlending må dokumentere å ha gjennomført pliktig opplæring i norsk og samfunnskunnskap for å kunne få rett til permanent oppholdstillatelse.

2 Bakgrunn

Utlendingsregelverket bør være tilpasset nye elektroniske løsninger som kan bidra til å effektivisere saksbehandlingen, herunder behandlingen av søknader om permanent oppholdstillatelse. Dagens krav om gjennomført opplæring i norsk og samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse er tidkrevende for utlendingsmyndighetene å ta stilling til.

Vi viser også til regjeringens politiske plattform 13. oktober 2021 (Hurdalsplattformen), der det fremgår at regjeringen vil:

«Gjennomføre et taktskifte i digitaliseringen av offentlig sektor.»

3 Gjeldende rett

Hovedregelen for rett til permanent oppholdstillatelse er at søkeren de tre siste årene har oppholdt seg i Norge med midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse (utl. § 62 første ledd). For søkere med midlertidig oppholdstillatelse etter lovens § 28 (asyl) eller § 38 (oppholdstillatelse pga. sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket) og deres familiedømmer, er botidskravet fem år (§ 62 annet ledd). Videre må følgende krav også være oppfylt (§ 62 første ledd bokstav a–f):

- maksimalt utenlandsopphold kan ikke overstige syv måneder i løpet av de siste tre årene eller ti måneder i løpet av de siste fem årene

- søkeren må fortsatt oppfylle vilkårene for en midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse
- det kan ikke foreligge grunnlag for utvisning etter utl. § 66
- søkeren har gjennomført pliktig norskopplæring iht. integreringsloven og ved avsluttende prøve i norsk behersker et minimum av norsk muntlig
- søkeren har gjennomført pliktig opplæring i samfunnskunnskap iht. integreringsloven og har bestått avsluttende prøve i samfunnskunnskap på et språk han eller hun forstår
- søkeren har vært selvforsørget de siste 12 månedene.

Kravene om gjennomført opplæring i norsk og samfunnskunnskap, norskkunnskaper og bestått prøve i samfunnskunnskap (utl. § 62 første ledd bokstav d og e) gjelder bare for søkere som har *plikt* til å følge opplæringen iht. integreringsloven samt avlegge avsluttende prøver (se integreringsloven §§ 26 og 37). Dette er personer mellom 18 og 67 år som har fått oppholdstillatelse som nevnt i integreringsloven § 27, bl.a. flyktninger.

Søkere som kan dokumentere et minimum av kunnskaper i norsk eller samisk, kan etter søknad fritas fra plikten til å delta i opplæring i norsk, jf. integreringsloven § 29. Videre kan søkere som kan dokumentere et minimum av kunnskaper om det norske samfunnet, etter søknad fritas fra plikten til å delta i opplæring i samfunnskunnskap. Det kan også gis fritak fra opplæringen dersom det foreligger særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker som hindrer deltagelse i opplæringen. Det er kommunen som avgjør søknader om fritak fra opplæring.

Dersom søkeren er fritatt fra plikten til å følge opplæring i norsk og/eller samfunnskunnskap, er han eller hun også fritatt fra plikten til å gå opp til avsluttende prøver, jf. integreringsloven § 37.

4 Departementets forslag

Departementet foreslår å oppheve kravet om at utlendingen må dokumentere å ha gjennomført opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven for å kunne få permanent oppholdstillatelse (utl. § 62 første ledd bokstav d og e).

Departementet ønsker å legge til rette for automatisert saksbehandling i utlendingsforvaltningen. Dokumentasjon om faktisk gjennomført deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap er ikke registrert strukturert og elektronisk, og dagens vilkår er derfor tidkrevende for utlendingsforvaltningen å ta stilling til.

Departementet viser også til endringer i norskopplæringen i integreringsloven¹, hvor det tidligere kravet om at utlendingen må ha gjennomført et visst *antall timer* norskopplæring er erstattet med et krav om å oppnå et *minimumsnivå* i norsk. I den forbindelse ble kravet om gjennomført norskopplæring for rett til norsk statsborgerskap opphevet fra 1. januar 2021 (endringen har p.t. ikke trådt i kraft)², for å

¹ Integreringsloven trådte i kraft 1. januar 2021.

² Se lov 30. oktober 2020 nr. 123 om endringer i statsborgerloven (krav om ferdigheter i norsk muntlig). Det tas sikte på at endringene skal tre i kraft 1. januar 2022.

legge til rette for automatisering og effektivisere behandlingen av statsborgersøknader. Departementet mener de samme hensynene taler for at tilsvarende endringer bør gjøres i reglene for permanent oppholdstillatelse.

Departementet understreker at det *fortsatt* vil gjelde krav om at utlendingen ved avsluttende prøve i norsk behersker et minimum av norsk muntlig og består den avsluttende prøven i samfunnskunnskap på et språk han eller hun forstår (utl. § 62 første ledd bokstav d og e). Kravene gjelder bare dersom utlendingen har *plikt* til å avlegge prøvene (integreringsloven § 37). Etter departementets syn vil dette sikre at utlendinger har tilstrekkelige kunnskaper i norsk og grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet før det gis varig opphold i Norge.

Departementet viser også til at søkere som har plikt til å avlegge *avsluttende* prøver i norsk og samfunnskunnskap også har plikt til å gjennomføre opplæringen i fagene iht. integreringsloven. Det er bare kravet til dokumentasjon på opplæringen som foreslås opphevet i utlendingsloven.

Departementet foreslår også endringer i utlf. §§ 11-9 og 11-10, for å tilpasse bestemmelsene til den nye integreringsloven og -forskriften. Videre foreslår departementet å forskriftsfeste i hvilke tilfeller utlendingsmyndighetene kan gjøre unntak fra kravet om muntlige norskkunnskaper og bestått prøve i samfunnskunnskap, uten at utlendingen først må søke kommunen om fritak.

Konkret foreslås det at utlendingsmyndighetene kan gjøre unntak fra kravet om å avlegge avsluttende prøver i norsk og/eller samfunnskunnskap (§ 62 første ledd bokstav d og e) dersom utlendingen dokumenterer:

- standpunktarakter eller eksamenskarakter 2 i norsk eller samisk og/eller samfunnsfag i grunnskolen
- halvårsvurdering, standpunktarakter eller eksamenskarakter 2 i norsk eller samisk og/eller samfunnskunnskap i videregående opplæring.

Andre fritak fra plikten til å avlegge avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap, jf. integreringsloven § 37 og integreringsforskriften § 36, må dokumenteres gjennom vedtak fra kommunen (hvilket også er praksis i dag).

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

En opphevelse av vilkårene om gjennomført opplæring i norsk og samfunnskunnskap vil innebære en effektivisering av saksbehandlingen i utlendingsforvaltningen.

6 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at endringene skal gjelde for alle ubehandlede og nye søknader fra det tidspunktet lov- og forskriftsendringene trer i kraft.

7 Forslag til endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften

Departementet foreslår følgende endringer i utlendingsloven:

§ 62 første ledd bokstav d og e skal lyde:

- d) *utlendingen ved avsluttende prøve i norsk behersker et minimum av norsk muntlig. Kravet gjelder bare dersom utlendingen har plikt til å avlegge avsluttende prøve i norsk etter integreringsloven § 37*
- e) *utlendingen har bestått avsluttende prøve i samfunnskunnskap på et språk han eller hun forstår. Kravet gjelder bare dersom utlendingen har plikt til å avlegge avsluttende prøve i samfunnskunnskap etter integreringsloven § 37*

Departementet foreslår følgende endringer i utlendingsforskriften:

§ 11-9 skal lyde:

§ 11-9. Kravet om norskkunnskaper for rett til permanent oppholdstillatelse

Kravet i lovens § 62 første ledd bokstav d om at utlendingen ved avsluttende prøve i norsk behersker et minimum av norsk muntlig er oppfylt dersom utlendingen har oppnådd resultat A1 eller høyere på muntlig prøve. Tilsvarende gjelder dersom utlendingen dokumenterer å ha oppnådd resultat A1 eller høyere på godkjent prøve i norsk muntlig. Utlendingsdirektoratet kan i retningslinjer fastsette hvilke norskprøver som er godkjent som dokumentasjon.

Kravet i lovens § 62 første ledd bokstav d gjelder ikke dersom utlendingen dokumenterer

- a) *standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk eller samisk i grunnskolen*
- b) *halvårsvurdering, standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk eller samisk i videregående opplæring*
- c) *fritak fra kommunen fra plikten til å avlegge avsluttende prøve i norsk, jf. integreringsloven § 37 og integreringsforskriften § 36.*

§ 11-10 skal lyde:

§ 11-10. Kravet om bestått avsluttende prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse

Kravet i lovens § 62 første ledd bokstav e om at utlendingen har bestått avsluttende prøve i samfunnskunnskap på et språk han eller hun forstår gjelder ikke dersom utlendingen dokumenterer

- a) *standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i samfunnsfag i grunnskolen*
- b) *halvårsvurdering, standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 i samfunnskunnskap i videregående opplæring*
- c) *fritak fra kommunen fra plikten til å avlegge avsluttende prøve i samfunnskunnskap, jf. integreringsloven § 37 og integreringsforskriften § 36.*